

RØDSPÆTTEKAJ

En kabarettetekst for to ældre skuespillerinder.

© Kaj Himmelstrup

Lille cafébord. To stole. På bordet står kaffekande, fløde, sukker, skål med småkager og to par kopper. LAURA sidder på den ene stol. Hun er klædt helt i sort. Hun ser på sit ur. Sukker. Venter. BIRTE kommer ind. Hun er klædt i flammende rødt og har en stor konvolut under armen.

BIRTE

Hej, Laura. (*Laura ser syrligt på hende.*) Hvad er der? Kommer jeg for sent?

LAURA

Vi aftalte, vi skulle være i sort.

BIRTE

Jeg ombestemte mig. (*Laura er stadig syrlig.*) Det gjorde jeg altså.

LAURA

Synes du virkelig rødt er passende?

BIRTE

Hykler.

LAURA

Mange tak.

BIRTE

Der er ikke grund til at blive sur. - Du siger ikke, vi skal nøjes med småkager?

LAURA

Jeg er ikke sur, men det er jo ikke ligefrem nogen festlig anledning, vi er her i, vel?

BIRTE

Du *er* sur.

LAURA

Aftalen lød på sort.

BIRTE

Hør nu her. Der er gået to måneder siden begravelsen ...

LAURA

Det var din ide. Det her skulle være vores eget lille, private farvel til Kaj, og du foreslog selv, at det skulle være i sort.

BIRTE

Hold op, hvor er du er altså ...

LAURA

Vel er jeg ej. Når vi aftalte sort, så er det ret åndssvagt at møde op i rødt. Det klæder dig heller ikke. - Sæt dig ned, jeg har bestilt kaffe.

BIRTE

Og småkager! Er du på skrump?

LAURA

Det gik jeg ud fra du var.

BIRTE

Du er sur. (*Hun sætter sig.*)

LAURA

Hvad sagde sagføreren?

BIRTE

Ikke noget særligt. Han kendte ikke engang Kaj - havde aldrig hørt om ham. Han kunne bare gentage, hvad han havde sagt i telefonen: at der i henhold til testamentet lå en stor, tyk konvolut bestemt til dig og mig. Han havde åbnet den og sikret sig, at der ikke var noget værdifuldt i, så nu kunne jeg få den mod behørig kvittering.

LAURA

Ikke noget værdifuldt?

BIRTE

Havde du regnet med at arve?

LAURA

Efter Kaj? - Ha! - Hvad er der i?

BIRTE

Det aner jeg virkelig ikke.

LAURA

Vil du bilde mig ind, du ikke har kikket?

BIRTE

På ære. - Se selv. Sagføreren har sat segl på.

LAURA

Så er det bare om at komme igang.

BIRTE

Du kunne måske unde mig en kop kaffe først?

LAURA

Gudbevares. (*Hun skænker.*) Det er nok gamle breve.

BIRTE

Ja, jeg skrev i hvert fald ikke til ham. Det er snarere regninger. Ubetalte. Hvad ellers? - Er der chokolade i dem der?

LAURA

Du kan godt tåle en enkelt.

BIRTE

(tager en) Gjorde du?

LAURA

Hvad?

BIRTE

Skrev til ham?

LAURA

Hvorfor i alverden skulle jeg skrive til Kaj? - Jeg har højst sendt ham et julekort, dengang man gjorde det. Det kan i hvert fald ikke fylde den konvolut. Hvis det er værdiløst, så er det vel gamle anmeldelser.

BIRTE

Han læste aldrig anmeldelser.

LAURA

Sagde han.

BIRTE

Det tror jeg faktisk ikke han gjorde. Mener du han læste dem i smug?

LAURA

Du ved godt, hvordan man har det med anmeldelser, ikke?

BIRTE

Jo tak. - Vil du - eller skal jeg?

LAURA

Tør du overhovedet overlade det til mig?

BIRTE

Har vi to nogen sinde skændtes? Værsgo, min søde.

(Laura åbner konvolutten og tager et chartek ud, som hun åbner. Det indeholder en stabel papirer.)

LAURA

Det er gamle noder ser det ud til. Og manuskripter.

BIRTE

Alle hans sange?

LAURA

Der er også et brev.

BIRTE

Læs højt.

LAURA *(læser)* Kære begge to. Når I læser det her, har jeg checket ind hos

Vorherre. Jeg håber, han er træt af harpespil og længes efter en gammeldags revyvisse eller to. Hvis englenerne er lige så kedsommelige som de ser ud på billederne, så skulle jeg vel have en rimelig chance. Bunken her er min private kulturarv til jer to. I kan synge den eller skrotte den, det vil ikke gøre den store forskel. Jævnfør Chaplin. Jeg glæder mig til vi ses igen, men lad det endelig være længe. Jeg bager lidt på englenerne imens, som de unge siger, hvis de ikke allerede siger noget andet. Kærlig hilsen, Kaj. PS: Tak for bære-buketten og alt det andet.- Han har været forudsende, hvad?

BIRTE

Hvad mener han med jævnfør Chaplin?

LAURA

Aner det ikke.

BIRTE

Der er da nok en mening med det - med den kringlede hjerne han havde.

(Laura tager det øverste ark fra bunken og læser.)

LAURA

En bowler og en stok -

BIRTE

Selvfølgelig. Det er ikke noget tilfælde den ligger øverst.

LAURA

Kan du huske den aften han skrev den? Vi sad hjemme hos Ole og drak rødvin, og så var der en eller anden idiot, der begyndte at holde et langt foredrag om Freud og kunsten. Kunsten er en illusion, sagde Freud. Den er helt uskyldig og ganske uskadelig.

BIRTE

Han kunne oven i købet sige det på tysk. Die Kunst ist immer harmlos.

LAURA

Halleluja.

BIRTE

Og Kaj sad bare og sagde ingenting. Og pludselig listede han ud af stuen. Et kvarter efter kom han tilbage og satte sig til klaveret. Jeg glemmer aldrig hans ansigt. Ligesom Buster Keaton. Jeg har skrevet en lille salme, sagde han. Jeg kalder den tak til Chaplin.

LAURA

Og så sang han den uden at fortrække en mine. Med ansigtet i de mest bedrøvelige folder.*(Hun synger:)*

En bowler og en stok

er mer end våben nok

når Chaplins vagabond skal slås med livet.

Hvad ser vi af hans spil,

at kunsten fører til?

En tro på, at det godes sejr er givet.

2.

Når filmen er forbi

og døren smækker i,

og verden får de vante dimensioner,

så må man indse at,

en stok og bowlerhat

kan aldrig føre til revolutioner.

3.

For kunsten er så rar,

den er en drøm vi har

om blomster der hvor Chaplins fod har vandret.

Den er en illusion,

der ikke truer noen,

den efterlader verden uforandret.

BIRTE

Idioten sagde ikke mere om Freud den aften.

LAURA

Ironien trængte ind, trods alt.

BIRTE

Han er for øvrigt professor nu. Vidste du det?

LAURA

Det bliver den slags. Fred være med ham. (*Hun tager en ny sang, kikker på den og rækker den til Birte.*) Så er det din tur.

BIRTE

Gud. Er det den?

LAURA

Det må være noget af det første, du sang af ham.

BIRTE

Det var faktisk den allerførste.

LAURA

Den må være ældgammel.

BIRTE

Mange tak. - Den modsiger i hvert fald Freud. Kan du huske, hvad han sagde, da han gav os den?

LAURA

Kunsten er et våben, som Strindberg sagde, men det er tilladt for mindre ånder at gentage det. Kom så piger!

BEGGE

Kunsten er et våben.

BIRTE

Og det skal bruges. - Det var dengang vi gjorde noget ved det. Vi gik atommarch fra Holbæk til København.

LAURA

Gik? Vi skovlede os frem. Jeg har aldrig oplevet noget lignende. Hold kæft, hvor det sneede.

BIRTE

Men vi gennemførte det sgu. Og vi fik vendt strømmen.

LAURA

Gjorde vi?

BIRTE

Det gjorde vi da. Fik vi måske ikke sat en stopper for dem, der ville have atomkraft i Danmark? Gu gjorde vi så. Og vi gjorde det faneme med kunst. Freud har sikkert udmærket forstand på det der med underlivet, det andet ved han ikke noget om.

LAURA

Du er ekspert i Freud, kan jeg høre.

BIRTE

Og du er ekspert i at være sur.

LAURA

Sorry. - Syng den for mig.

BIRTE

Nu?

LAURA

Hvorfor ikke? Jeg trænger til at være nostalgisk.

BIRTE

Det kommer der af at være i sort. - Okay, okay, så lad os da svine os til med de gamle minder. Her kommer jeg, utroligt ung og smuk og brændende stærk i troen. Hvad skal væk?

BEGGE

Barsebäck. (*Hun synger - blues*)

1.

Det bruser i luften, de store fugle er på træk.

Det bruser i luften, de store fugle er på træk.

De letter fra stranden. Om lidt er de væk.

2

Og mændene bygger på fuglenes strand.
Og mændene bygger på fuglenes strand.
En bygning, der rækker til hovmodets rand.

3.

Besat af en drøm om, hvad mennesket kan.
Besat af en drøm om, hvad mennesket kan.
De vil spalte naturen på fuglenes strand.

4.

Det bruser i luften, naturens kræfter bli'r delt.
Det bruser i luften, naturens kræfter bli'r delt.
Mændene tror, de behersker dem helt.

5.

Det bruser i luften, man kan ingenting se.
Det bruser i luften, man kan ingenting se.
Døden falder langsomt og lydløst som sne.

6.

Det bruser i luften af store vingeslag.
Det bruser i luften af store vingeslag.
Det bli'r mørkt overalt på den lyse dag.

7.

Se englene kredser højt over fuglenes strand.
Se englene kredser højt over fuglenes strand.
Hvirvler aske til vejrs fra den sidste brand.

LAURA

Den var egentlig ret patetisk.

BIRTE

Jah. Det tør vi ikke være mere. I dag skal man være ironisk. Hvornår har du og jeg sidst marcheret for noget? Hvad? - Kan du huske gymnastiksalen den første aften?

LAURA

Lugten af vådt tøj.

BIRTE

Jeg tænker på sangen. Det bifald, den fik. Det får man sgu ikke i dag. Der er kun bifald, hvis man siger pik eller falder på røven.

LAURA

Det sidste skal du holde dig fra. Der er ingen, der hjælper dig op.

BIRTE

Jeg kunne vel regne med dig? Trods alt.

LAURA

Det skal du ikke være sikker på.

BIRTE

Nå?

LAURA

Ikke når du kommer i rødt.

BIRTE

Altså - hvorfor er der så meget elefant i dig i dag? Nu må du holde op.- Kaj sidder deroppe. Han vil fanme ikke have de sure miner. Vi er her for alle de gode afteners skyld. (*Hun tager den næste sang og ser genkendende på den.*) Ved du, hvem af os to han sidder og blinker til lige nu? - Med et smil på læben? - Det er i hvert fald ikke dig.

LAURA

Du skal ikke prøve på at gøre Kaj til en lallende glad gris på en lyserød sky.

BIRTE

Det gør jeg sgu da heller ikke. Jeg ved godt, at han ikke gik af vejen for at sylte sig ind i en god depression. For øvrigt kan jeg ikke se, hvad der skulle være galt med en ældre, glad gris.

LAURA

Næh, det er vel, hvad du må nøjes med.

BIRTE

Det siger du bare, fordi der bliver længere og længere mellem dine gamle grise. - Du skulle prøve med aber.

LAURA

Med aber?

BIRTE

Ja. (*Hun synger:*)

1.

Aberne har det abeskønt
det er da ganske givet.
De æder bananer og parrer sig kønt
de valgte det bedste af livet.
De undværer menneskets intelligens
og klarer sig med erotikken.
Hvad går de egentlig glip af imens?
Menneskets kamp med teknikken.
Miljøsvineri
og fabrikker, der lugter.
En løbsk industri
med forkerte produkter.
Kanoner og krudt
og infame raketter.
Piller og sprut
og søvnløse nætter.
Aberne har det abeskønt
de valgte det væsentlige.
Grotten er åben kom her og grynt.
Dreng finder sammen med pige.

2.

Kærlighed er som en håndfuld frø.

Det' noget vi aldrig må glemme.
Dem skal man gavmildt gå rundt og strø.
Dem må man ikke gemme.
Vi skal ha' masser af kærlighed
kvinden og barnet og manden.
Kærlighed er der det særlige ved
at jo mer vi strør på hinanden
jo mer vil den gro
og jo mer blir der af den.
Lad vær med at tro
at vi ikke vil ha den.
Vi føler et sug
hvis den slet ikke er der.
Alle har brug
for gavmilde hjerter.
Kærlighed gror jo mer den blir brugt
på børn og mødre og fædre.
Del den så vokser den - det er da smukt
og verden blir faneme bedre.

(*Talt:*) Så må det være din tur.

LAURA

Vi skal vel ikke synge os gennem hele bunken?

BIRTE

Hvorfor ikke? Det er det halve af vores liv.

LAURA

Og det vil du gerne genopleve?

BIRTE

Det kunne da være hyggeligt. Snuse lidt til sin grønne ungdom og se, hvor meget af det der holder i dag. - Ungdommen holdt jo desværre ikke.

LAURA

Gud være lovet.

BIRTE

Siger du det?

LAURA

Hold da op. Tænk hvis vi stadig lallede sådan rundt.

BIRTE

Jeg havde det pragtfuldt.

LAURA

Havde du? - Hvad? - Når du rigtig tænker efter?

BIRTE

Tror du ikke, du skulle tage dig en kage til? Skrump går ud over humøret. - Jeg kan

anbefale dem med chokoladen. - Der er også mere kaffe? Nu skal jeg. (*Hun skænker.*)

LAURA

Tak.

BIRTE

Det var din tur.

LAURA

Insisterer du?

BIRTE

Så stor er bunken da heller ikke. Tag du bare den næste.

LAURA (*tager det næste ark.*) Farvel til kulturen, foråret 1976. Det siger mig ikke noget.

BIRTE

Farvel til kulturen?

LAURA

Det står der altså. Foråret 1976. Et digt om dansk kulturpolitik.

BIRTE

Kaj skrev sgu da ikke digte. Han var i hvert fald ikke god til det.

LAURA (*læser:*)

Guldalderkunsten bli'r altid nævnt som blomsten af dansk kultur -

BIRTE

Nå den. Det er ikke noget digt. Det er en sang. Kan du ikke huske det? Vi havde en ordentlig diskussion under prøverne. Det endte med at den blev strøget. De andre sagde den var alt for indforstået.

LAURA

Det var den sgu da også. Den handlede om skolen og de kreative fag.

BIRTE

Og hvad så?

LAURA

I en revywise! Hvem fanden interesserer sig for det?

BIRTE

Det gjorde Kaj, han syntes det var vigtigt.

LAURA

Så kunne han have skrevet en kronik.

BIRTE

Det gjorde han også.

LAURA

Frelste det verden?

BIRTE

Du er håbløs. (*Hun synger:*)

1.
Guldalderkunsten bli'r altid nævnt
som blomsten af dansk kultur.
Man glemmer den også var frugten af
en ændret politisk struktur.
Oplysningstidens regeringer
var optændt af den idé
at folket sku' bibringes viden og kunst
- og de fik det til at ske.
Man vidste på højeste sted
at barnet må tænkes med.
Kongen gav skolen besked:
bryd alt det bestående ned.
Vi dropper den gamle model
med alle dens kunstige skel.
Lad hjernen gå hånd i hånd
med krop og kultur og ånd.

2.
Menneskets helhed blev skolens sag.
En fremsynet tankegang.
Til alle de kundskabsmæssige fag
kom kunst og musik og sang.
Det varede lige til 76
da harmonien blev brudt.
Nutidens åndløse ånd kom på tværs.
Kunsten i skolen var slut.
Fravalgt af nærmest os selv.
Tiden var kommerciel.
Hold på den rigtige hest.
Ingen politisk protest.
Sådan er drømmene endt.
Ingen på Borgen er tændt
Hvem brænder for kunsten i dag?
Hold kæft, det er ikke min sag.

LAURA

Hvis jeg må have lov til at sige det, så er den altså endnu mere indforstået i dag.

BIRTE

Ja selvfølgelig. Men faktisk er den ret enkel. Hvad var det der skete i 76? De kunstneriske fag forsvandt ud af folkeskolen, og de er aldrig vendt tilbage. Alt skulle være så demokratisk, ikke? Børn og forældre fik valgfrihed. Og så fravalgte de kunsten. (*Hun ser på Laura og afventer svar.*)

LAURA

Hvad skal jeg sige til det? - Nå?

BIRTE

Kulturens forfald nærmer sig 40 års jubilæet, og du siger bare nå. Har du glemt, at det var der midt i 70'erne, Fremskridtspartiet førte sig frem med deres gas om at kultur er en privatsag på linie med bridge. Alle grinede ad dem, både kulturpingerne og politikerne, men i folkeskolen er det sgu Fremskridtspartiets kulturpolitik, der har sejret.

LAURA

Ser man det.

BIRTE

Ja, det gør man. Hvis vores politikere havde samme format som dem i oplysningstiden, så ville de fodre ungerne med kunst lige fra de var små. Men hvad gør de? Ingenting.

LAURA

Det er en stor sag, kan jeg høre.

BIRTE

Gu er det da så. Hende, der var kulturminister dengang - hvad var det hun hed - hende der - damen med cykelbukserne - hun fik skrevet et bjerg af rapporter, men var der børn i dem? Overhovedet ikke.

LAURA

Uha da.

BIRTE

Man kan godt høre på dig, at du ikke har børn.

LAURA

Du må undskylde, jeg ikke kan hidse mig op.

BIRTE

Du tager mig aldrig alvorligt.

LAURA

Ikke når du kommer i rødt.

BIRTE

Du tager heller ikke Kaj alvorligt. Det er værre.

LAURA (*ironisk*)

Børnene er fremtiden.

BIRTE

Netop. Og når vi ikke satser på børnene, så er det fordi vi inderst inde ikke tror på, at vores kultur har en fremtid. Vi har overgivet os til fjernsynet.

LAURA

Du er dyb i dag, hvad?

BIRTE

Hvorfor skulle i dag være nogen undtagelse? - Ved du, hvad Steincke sagde, da Bomholt indviede kulturministeriet dengang i tresserne?

LAURA

Steincke?

BIRTE

Det var ham, der lavede paragrafferne, dengang vi begyndte at bygge den velfærdsstat, vi er i fuld gang med at rive ned. Når du ikke kender ham, så ved du selvfølgelig heller ikke, hvad han sagde.

LAURA

Nej, mor.

BIRTE

Under krigen havde vi ingen varer, sagde han, men så fik vi et varedirektorat. Nu har vi fået et kulturministerium.

LAURA

Aha. Derfor behøver du ikke kalde hende damen med cykelbukserne.

BIRTE

Hvad?

LAURA

Det er for billigt.

BIRTE

Skal du nu også være nærtagende på *hendes* vegne?

LAURA

Kvindelige politikere skal ikke vurderes på deres påklædning, det kan du lade Ekstrabladet om.

BIRTE

De vurderer sgu da kvinder på deres afklædning.

LAURA

Kvindekampen er ikke forb ...

BIRTE

Jajaja. I got it. I got it. Undskyld.

LAURA

Det sidder tilsyneladende ikke i rygmarven mere.

BIRTE

Jeg har sagt undskyld. - Undskyld, undskyld, jeg æder cykelbukserne i mig, ben for ben og uden at spytte elastikken ud. Er du så tilfreds? - Jeg synes, du skulle tage en småkage til.

LAURA

Jeg har ikke lyst til småkager.

BIRTE

Sludder, du har siddet og kikket på dem som en sulten jomfru på en - nåja.

LAURA

Er de *så* lækre?

BIRTE

Ja, min ven. Du trænger helt åbenlyst til den.

LAURA

Hvabehar?

BIRTE

Småkagen. (*Hun tager selv en.*) Måske ikke bare småkagen?

LAURA

Mange tak.

BIRTE

Der er ikke noget som et erotisk forhold til småkager.

LAURA

I mangel af aber?

BIRTE

Også det. (*Lille pause. Laura tager ikke en kage.*)

LAURA

Tænker du eller tygger du?

BIRTE

Jeg tænker. Kan det ikke ses?

LAURA

Det er for lidt til at give sig udslag.

BIRTE

Det er dog utroligt, som den røde farve ophidser dig.

LAURA

Hvad tænkte du?

BIRTE

Jeg tænkte på hvornår du egentlig mødte Kaj første gang?

LAURA

Det kan jeg godt fortælle dig. Det var i Esbjerg til et eller andet stævne på arbejderhøjskolen. Han skulle spille derovre, og jeg sang i koret, og så kom han og spurgte, om jeg ikke ville være med i en studenterrevy.

BIRTE
Den hvor du blev opdaget?

LAURA
Ja.

BIRTE
Og hvad førte det så med sig?

LAURA
En bragende karriere.

BIRTE
Haha. Jeg mente med hensyn til Kaj.

LAURA
Med hensyn til Kaj? Kan du specificere det nærmere?

BIRTE
Ja, du ved - sådan -

LAURA
Det førte sgu da ikke til noget. (*BIRTE ser skeptisk på hende.*) Må jeg være her. Jeg var ringforlovet.

BIRTE
Skulle det være en forhindring?

LAURA
Det var det da. Dengang. En ring på fingeren og man var tro som guld. Nu sidder de i både næse og ører for ikke at tale om andre steder, og folk boller på kryds og tværs.

BIRTE
Jeg får altså ikke den mindste indrømmelse?

LAURA
Overhovedet ikke. Vi fulgtes fra højskolen, da vi skulle hjem, det var det hele. Vi gik langs med havnen - du ved den der lange, hvor hver del har navn efter en bestemt fisk. Vi gik hele vejen ned til stationen. I fuldt dagslys. Solen skinnede, husker jeg. Senere sendte han mig en sang.

BIRTE
Nåh, alligevel?

LAURA
Du kan godt holde op med det der. Den handlede om ham selv.

BIRTE
Den har du aldrig vist mig.

LAURA
Nej.

BIRTE

Den var måske lidt for privat?

LAURA

Psss. - Det er da muligt, du kan finde den i kulturarven, så du kan kontrollere mig.
Tak til Esbjerg hed den.

BIRTE

Tak til Esbjerg? (*Hun kikker i bunken.*)

LAURA

Han havde det med at sige tak, ved du. Og undskyld. Og selv tak.

BIRTE

Er det den her? (*Hun rækker den opfordrende til LAURA.*)

LAURA

Ærlig talt.

BIRTE

Er vi nostalgiske eller er vi det ikke?

LAURA (*synger*)

1.

Nordfra

og langs det sorte vand
og solen skråt som en kniv
ned i Esbjerg havn.

Hvorfra

skal mon en tænksom mand

få udsigt over sit liv

og gi' det navn?

Skridt efter skridt

havnen helligdagstom

lyset skærende hvidt

sig mig hvorfra jeg kom

hvor går jeg hen

og hvem er jeg idag?

Jeg spør' igen og igen.

Hvor kommer svaret mon fra?

2.

Fremad

og langs den lange kaj

hvor gadeskiltene står

og gi'r ren besked.

Hjemad

følg du den slagne vej

lad vær og spør' hvor den går

det' noet du ved.

Navn til dit liv

kan du finde på vej'n

der står et tydelig skilt
der - med navnet på kajen.
Græd eller grin
men det passer på dig
ironien er fin
der står Rødspættekaj.

3.

Der får
du med et enkelt ord
beskrevet at du' en mand
der er flad og klemt.

Der står
du sætter ingen spor
dit liv er skrevet i vand
og du blir glemt.

Rødspættekaj
det' et signalement
der passer både på dig
og dit engagement.

Kort og komplet
en præcis etiket
den rammer lige i plet
slet og ret.

BIRTE

Rødspættekaj? En flad fornemmelse.

LAURA

Sådan tror jeg faktisk han følte sig. Tit i hvert fald.

BIRTE

Og du forsøgte aldrig at pumpe ham lidt op?

LAURA

Jeg må sige, du betjener dig af et håndfast billedsprog.

BIRTE

Er du nu også blevet sart?

LAURA

Vi blev gift med hver sin, ikke sandt?

BIRTE

Og så skulle det hele være sagt?

LAURA

Ja.

BIRTE

Okay, så taler vi ikke mere om det. *(Hun tager en sang fra bunken.)* Hende fandt jeg nu aldrig rigtig ud af. Gjorde du?

LAURA

Der var ikke så meget at finde ud af, vel?

BIRTE

Nå? Nu er det vist dig, der er håndfast.

LAURA

Det var ikke sådan, jeg mente det. Rikke var bare lige ud ad landevejen. Åben. Nem. Der var ikke alle de knuder på hende som på Kaj. Jeg tror det passede ham meget godt. Han havde rigeligt i sine egne.

BIRTE

Og du hjalp ham altså aldrig med at løsne lidt op?

LAURA

Er du født monoman? - Det var din tur, og hvis vi skal bunken igennem -

BIRTE

Bevares. (*Hun læser.*)

LAURA

Hvad er det for en?

BIRTE

Det ved jeg ikke. Jeg har aldrig set den. Jeg troede ellers vi kendte alt hvad han har lavet.

LAURA

Kender du heller ikke melodien?

(*Birte nynner de første strofer.*)

BIRTE

Det lyder ikke som det andet, han lavede.

LAURA

Prøv.

BIRTE (*synger*)

1.

De visne blade blæser sammen i en krog.
Vinden lægger sig og regnen falder blødt.
Nu står jeg her og be'r forgæves om et sprog.
Det gamle, som jeg talte før, er dødt.

2.

Jeg åbner munden, men der kommer ingen ord.
Vinden tog dig, du er pludselig blæst bort.
Nu står jeg her og føler kun den kolde jord.
Hvorfor har efteråret ramt så hårdt?

3.

Den varme lykke kræver nu sin kolde pris.
Det bli'r aldrig nogen sinde forår mer.

Nu står jeg her og tanken fylder mig med is,
mens blæsten hånligt rejser sig og ler.

(Talt:) Trettende maj, syvoghalvfjerds. - Kan det være den dag, hun døde?

LAURA

Syvoghalvfjerds? Sikkert. Det var i hvert fald en kold forårsdag. *(Der er stille lidt.)*

BIRTE

Kendte du den heller ikke?

LAURA

Næh. Hvem skulle have sunget den? Kan du forestille dig det? - Og for hvem? - Dig og mig?

BIRTE

De havde små børn dengang. Han har engang fortalt mig, at det var dem, han overlevede på. Alle hans børnesange, kan du huske dem?

LAURA *(begynder at synge, BIRTE falder ind med en jazzende overstemme.)*

LAURA *(synger):*

Bruge? Nej man skal ikke bruge,

nej man skal tværtimod bruge

alle alle ting igen, igen.

Vi syn's det forkert at

smide væk, kassere, skifte ud og kaste bort og købe nyt for man skal ikke bare

Bruge. Nej man skal ikke bruge

næh man skal tværtimod bruge

alle alle ting igen, igen.

LAURA

Det var synd, han aldrig fik dem udgivet.

BIRTE

Du siger noget. Det kunne være en opgave for os to.

LAURA

Tror du han har tænkt - ?

BIRTE

At vi måske -

LAURA

Hvorfor ikke? Prøv at kikke i bunken.

(Birte kikker bunken igennem.)

BIRTE

Der er ikke en eneste.

LAURA

Det ligner ham godt nok. Jeg tror aldrig han tænkte på dem som noget, andre kunne

have glæde af. De blev jo lavet til øjeblikket, sammen med børnene. Det blev i familien. (*BIRTE har beholdt en af sangene i hånden.*) Hvad fandt du?

BIRTE

En til, som jeg heller aldrig har set.

LAURA

Han havde hemmeligheder, ham Kaj, hvad?

BIRTE

Både og.

LAURA

Hvad handler den om?

BIRTE

Det må være en, han har skrevet til sin datter.

LAURA

Til Inger?

BIRTE

Ja. Men ikke da hun var barn. (*Hun giver den til LAURA.*)

LAURA (*læser*)

Til min alt for unge datter?

BIRTE

Kender du den heller ikke? (*LAURA ryster på hovedet.*) Det er nok en han har sunget, når han sad mutters alene. (*LAURA vil give den tilbage, men BIRTE tager den ikke.*)

BIRTE

Lad os høre den.

LAURA

Til min alt for unge datter. (*Hun synger:*)

1.

Stemmen er grov som en brakmark med sten.

Alle de ting, som han siger til en,

starter med skide

og slutter konstant med et besværgende ik'?

2.

Han fylder min stue med storsnudet støj

,larmende uro og stinkende røg.

Han la'r mig vide

han ikke bemærker mit bebrejdende blik.

3.

Så går de ind bag den lukkede dør.

Stilheden bli'r større end støjen fra før,

og i mit ho'de

gungrer turneringsdystens riddere tungt.

4.

Bryder en lanse mod grim jalousi.
Kampen mod angsten er aldrig forbi.
Jeg ønsker du tro'de
jeg sagde du sku' elske ham mens livet er ungt.

BIRTE

Jah, det er jo sådan noget man aldrig får mod til at sige. I hvert fald aldrig i det rigtige øjeblik. (*Hun klapper nodebunken.*) Vi føler med dig, Kaj. Desværre er det jo lidt for sent at trøste.

LAURA

Det fik du vist også gjort grundigt dengang.

BIRTE

Hvad er det, du antyder?

LAURA

Jeg antyder ikke noget, lille skat. Jeg tramper lige ind i det.

BIRTE

Sig mig, kan du stadig væk ikke tilgive mig, at jeg kom i rødt?

LAURA

Det har ikke noget med det at gøre.

BIRTE

Nå ikke?

LAURA

Det var din tur.

BIRTE

Det er bare noget, du gætter på.

LAURA

Hvis det var gæteri, så ramte jeg i hvert fald rigtigt, ikke sandt? Men det er dig vel undt. Letsind er en nådegave, man skal være lykkelig for.

BIRTE

Så overfladisk var det nu heller ikke.

LAURA

Jeg sagde letsind. Det er ikke det samme som at være overfladisk. Hvis det er meningen, vi skal igennem hele bunken, så synes jeg, du skulle tage og fortsætte.

BIRTE

Var det et gæt? (Laura ryster på hovedet. Birte tager den næste sang.)
Hvor længe har du vidst det?

LAURA

Længe, meget længe, og jeg har aldrig talt med nogen om det - jeg siger heller ikke noget til Herbert - så du kan være ganske rolig.

BIRTE

Du er en lille smule forarget, er du ikke?

LAURA

Mig? Forarget?

BIRTE

Han hang sgu sådan med ørerne.

LAURA

Mm.

BIRTE

Jamen det gjorde han.

LAURA

Og så kom moderfølelsen op i dig. Den kyske Florence Nightingale krøb ned under dynen og ofrede sig. - Ha! Man var selv ret brunstig, var man ikke?

BIRTE

Nej, hvor sødt. Nu forstår jeg pludselig, hvorfor du er så ophidset over den røde farve. Du er jaloux.

LAURA

Overhovedet ikke.

BIRTE

Okay, okay, han havde sine små hemmeligheder, ham Kaj, og lad det så være godt med det. Hvis det går dig sådan på, så må vi hellere skynde os videre til noget andet. (*Hun kikker på sangen.*) Præriesang. - Det er der, hvor han begynder med at synge om sin barndom. (*Hun synger:*)

1.

I skal få en sang om dengang jeg var barn,
om hvordan jeg voksede op og blev erfarn.
Jeg blev hærdet af et liv i sol og blæst
på den store, øde prærie i vest.
Det er der, jeg har lært at forstå,
hvad det er, der får et hjerte til at slå.
Vild natur og dyr og åben ild og jord,
sol og regn og tavse mænd, der holder ord.

2.

Mine skoletimer de var stort set spildt,
det de lærte mig var tåbeligt og vildt.
Alt det væsentlige - vilje, drøm og og sind
gav det frie liv på prærien mig ind.
Det er der, jeg har lært, hvad jeg kan,
det er der, jeg voksede op og blev til mand.
Det var der, jeg for alvor forstod,
der er visse ting, en mand må gå imod.

3.

En vidunderlig erfaring prærien ga',

var det dybe, tavse venskab mænd kan ha'.
Gemt i græsset fandt jeg også herligt svar
på hvad piger mangler, der hvor drenge har.
Det er der jeg har lært hvad jeg ved
om den søde vilde varme kærlighed.
Jeg ku' ønske alle unge hvad jeg selv
fik af svimmelhed på præriens karrusel.

(*Talt:*) Jalousien vokser vel ikke?

LAURA

Det var jo ikke dig, der lå i høet. Iøvrigt tvivler jeg på, at han nogen sinde har gjort
dig svimmel.

BIRTE

Nå gør du det?

LAURA

Ja.

BIRTE

Må jeg nu heller ikke have haft fornøjelse af det?

LAURA

Gerne for mig. - Men han var nu ikke den helt store elsker.

BIRTE

!?!? - Har ...

LAURA

Nemlig. Ham Kaj havde selvfølgelig mere end én hemmelighed. Iøvrigt kan jeg
bedre lide de to sidste vers. (*Birte glør på Laura.*) Hvad siger du til at fortsætte?

BIRTE

Jeg må sige, du overrasker mig.

LAURA

Der er to vers til.

BIRTE

Hvis jeg lige må komme mig. - Er det virkelig rigtigt?

LAURA

Lyder det så usandsynligt?

BIRTE

Nej. Ikke ved nærmere eftertanke. Du har altid gjort dig godt i sort. Også inderst
inde.

LAURA

Næste vers, tak.

BIRTE (*synger:*)

4.

Jeg er gammel nu, mit skæg er blevet gråt
men min ryg er stadig rank og blikket blåt.
Hvis I spør mig vil jeg gi' et ærligt svar,
jeg vil tilstå prærien kun var Vestamager.
Denne perle af urørt natur
ligger landets hestetyve nu på lur
for at stjæle på den vanlige facon
de vil fylde den med grå, brutal beton.

5.

De har allerede plantet deres tegn,
det er sygt som deres sind - et pigtrådshegn.
Da jeg så det blev jeg faneme så sur,
at jeg gav det rådne hegn et orn'ligt fur.
Jeg fik lyst til at sadle min hest,
ta' min seksløber, stetson og vest
og ride ind til byens råddenskab og skidt
og fylde bly i hver eneste bandit.

LAURA

Apropos Amager Fællede - så kan jeg huske engang - han gav sig pludselig til at vifte med et eller andet litterært tidsskrift - eller også var det Politisk Revy. Er det ikke typisk? sagde han. Her bringer de en artikel om den vigtige plads Amager indtager i Litteraturhistorien. Det begynder flot med selveste H.C. Andersen. Hans allerførste bog. Indledningen til hans verdensberømmelse. En fodrejse - ... hvad var det den hed?

BIRTE

En fodrejse fra Holmens Kirke til østpynten af Amager.

LAURA

Det må jeg sige.

BIRTE

Man kan vel sine klassikere.

LAURA

Ha! Det må være den eneste gang, du var vågen i gymnasiet. - Men altså, H.C. Andersen sprang ind i verdensberømmelsen med en lovprisning af hele Nord-Amager. Så hopper artiklen ned til den sydlige del. Hvem har udødeliggjort den? Dansk guldalders førstedame, vaudevillernes dronning, Johanne Louise Heiberg. (*Hun synger:*) I Kongelunden skal brylluppet stå -

BEGGE: (*synger*)

Med dans og klingende spil.

LAURA

Så går det videre til Dragør med Jesper Jensen og et par stykker til, som jeg har glemte, og til lufthavnen - Johannes V. Jensen, han var glad for mekanik. Sundby - det var Jørgen Nielsen med fodboldenglen og Fremad Amager. I det finere villakvarter træffer vi Rifbjerg. Han har skrevet en hel digtsamling om Amager. -

Kaj beundrede ham, han kunne flere af dem udenad, men - som han sagde, Riffbjergs Amager-univers strækker sig godt nok fra Christianshavn til Kongelunden, og det bøjer jeg mig i støvet for, men hvad Amager Fælled angår, der nåede han aldrig længere end til Langbakken. Han kom aldrig ud i det rigtig vilde på den anden side. Der hvor de skød med kanoner. Det gør artiklen heller ikke, sagde Kaj. Den tror den kommer hele Amager rundt, men overser fuldstændig Vestamager. Der hvor jeg kommer fra. Der var hverken vand, gas eller kloak, så jeg er vokset op med primus, pumpe og tømmeokum, og den slags elendighed er et overstået stadium i litteraturhistorien.

BIRTE

Rødspættekaj.

LAURA

Nemlig.

BIRTE

Det er egentlig noget vrøvl. Kaj var sgu da godt klar over, at han ikke var et miskendt geni. Men bortset fra det, så siger den artikel selvfølgelig noget om alle de andre digtere, de rigtige. Hvis de havde taget sig sammen til at digte om Amager Fælled, så havde den sgu fået lov til at ligge uberørt hen.

LAURA

Som vild natur? Gu havde den ej.

BIRTE

Hvorfor ikke? Tænk på alt det, de gamle skrev om den jyske hede. Det endte med, at den blev fredet. Det var sgu da digternes skyld. Der blev oven i købet plantet mere af den. Æret være Blicher.

LAURA

Du tror da ikke, vore dages politikere lytter til digterne? Hvad? Det er det, der er så ulideligt ved at lave kunst. Alle klapper, men det betyder ikke en skid.

BIRTE

Det *kunne* jo være kunstnernes egen skyld. De har aldrig skrevet noget om fælleden, vel? Og protesteret. - Jeg mener ... befolkningen bor på Østamager og så bygger man metroen på det øde Vestamager, der er da en mangel på moral der, noget hensynløst.

LAURA

Du har så ret.

BIRTE

Det har jeg da.

LAURA

Det er jo det jeg siger. Naturligvis burde kunstnerne tage sig sammen og melde sig under de røde faner på Christiansborg.

BIRTE

Ja ja, så tyr vi til ironien.

LAURA

Hvad ellers? (*Hun tager det næste ark.*) Her har du svaret.

BIRTE

På hvad?

LAURA

Hvorfor digterne holder sig fra politik. Sangen om de tre generationer.

BIRTE

De tre generationer? (*Laura nynner de første toner i melodien.*) Nå den. Det er længe siden.

LAURA

Den forklarer, hvorfor der ikke er noget at komme efter for en digter. (*Hun synger:*)

1.

Bedstefar fødtes på Nørrebro
hvor lejekasernerne står.
Han sled sine lasede barnesko
i trange og fattige kår.
Og da han som tolvårig arbejdsdreng
gik ind ad fabrikkens port
vidste han skæbnen er afgjort og streng
og livet en køn omgang lort.
Men mødet med mændenes kuede ånd
tændte en ulmende gnist
han så man kun sprænge de snærende bånd
og så blev han socialist.
Han talte den misbrugte arbejders sag
han sloges med dumt politi
han stred så at arbejderklassen en dag
ku skabe sit eget parti.

2.

Hans søn voksede op i et hjem der var tro
mod socialismens ide.
Han gik i protesttog i barnesko
Karl Marx fik han ind med ske.
Og da han omtrent automatisk gik ind
ad fagforeningens port
vidste han dybt i sit klassetro sind
at her sku der ske noget stort.
For her sku han virke i faderens ånd
den praktiske idealist.
Men lidt efter lidt blev der langsomt lagt bånd
på oprørets ulmende gnist.
Nu var det de små resultater det gjaldt
dem må man jo ha som parti.
Han lærte: her søger vi fremfor alt
det nærmeste kompromis.

3.

Og hans søn så lyset på Østerbro
i borgerlig pænhed I ved.
Og der fik han slidt en del dansesko
for den slags gir selvsikkerhed.
Og da han med lodder og trisser og held
gik ud ad gymnasiets port
vidste han højlig tilfreds med sig selv
at han ville bli noget stort.
At samle på stemmer er blevet hans fag.
Ingen kan køre ham træt.
Han kæmper ustandselig for sin sag:
at få sig en fin taburet.
Han ejer fremdeles den brændende glød
han fik fra sin bedstefar.
Nu lyser den ulmende varm og rød
fra spidsen af hans cigar.

BIRTE

Man kan nu godt mærke, den er fra tresserne.

LAURA

Hvordan det?

BIRTE

De ryger ikke cigar mere.

LAURA

Tværtimod. Har du ikke lagt mærke til at det er blevet moderne igen? Især hos de unge.

BIRTE

Er det det? Når man ser dem på fjernsynet, så ...

LAURA

Nej det er da klart. Der er det politisk ukorrekt.

BIRTE

Du mener de ryger i smug? - Det bortforklarer ikke, at tiden er løbet fra den. -
Kunne den være med i en revy i dag? Selvfølgelig kunne den ikke det.

LAURA

Det er da kun fordi der ikke nogen, der tør lave en politisk revy. Vi må nøjes med
parodier på Nyrup. Hvem sætter gafflen i den politiske undertekst? I tresserne,
dengang der ikke var arbejdsløshed, da blev der spillet politisk teater, så det
baskede. I dag er halvdelen af os arbejdsløse og resten skidebange for at blive det, og
hvad gør vi? Vi lukker øjnene og går til opera.

BIRTE

Skal det nu også være galt at gå til opera?

LAURA

Nej, men det viser, at vi ikke tør se de nøgne kendsgerninger i øjnene. Hvad gjorde

Det kongelige, sidste gang de skulle prøve at udfordre publikum? De fremviste en bar røv til rockmusik.

BIRTE

Det var da ikke så dårligt.

LAURA

Det dårlige er, at de ikke også fremviser en arbejdsløs og prøver at forklare, hvorfor hun er det.

BIRTE

Det kongelige har aldrig haft bud efter dig, kan man høre.

LAURA

Den var på niveau med cykelbukserne.

BIRTE

Sorry, sister. Jeg er godt klar over, at det er dig, der skulle have været i rødt. (*Hun tager en node.*) Og hvad står jeg så med her? Et apropos til alt det, du lige har sagt. - 'I husker, hvad der hændte i 1789?' - Naturligvis gør vi det. Den hellige franske revolution. Demokratiets fødsel. - Det må vist også være dig. (*Hun giver noden til Laura.*)

LAURA

Du synes ikke vi skal stoppe?

BIRTE

Jeg tror, du trænger til at synge den der.

LAURA (*synger*)

1.

I husker, hvad der hændte
i 1789?

Det franske folk fik væltet kongens brætspil.

I ved hvordan det endte.

Han ville ikke gi' os
det samfund som enhver af os har ret til.

2.

Dengang var du min broder
du rakte mig din hånd

vi søgte efter sejren og vi fandt den.

Der røg en hel del ho'der
da vi sprængte vores bånd
men kampen var nødvendig og vi vandt den.

3.

Vi stiftede partier
vi afholdt frie valg
vi troede folkestyret kunne styre.

Men nu er de værdier
forlængst sat ud til salg
og sandt at sige er de ikke dyre.

4.

I dag må hjertet bæve
når jeg rækker dig min hånd
du ta'r mit kryds med spot i dine øjne.
Jeg ser min tomme næve
hvor er broderskabets bånd?
Jeg vender mig og går fra dine løgne.

5.

Jeg knytter mine hænder.
Det gamle håb er dødt.
Gjort koldt i middelmådighedens fængsel.
Der' ingen ild, der brænder,
kun asken falder blødt
som sne, der langsomt dækker al min længsel.

(Hun lægger noden fra sig.)

Tjah. Han var ikke nogen lalleglad optimist.

BIRTE

(tager en ny node). Det må man sige. Du må også godt synge den her.

LAURA

Han blev ved til det sidste, hvad? Mordet på bin Laden.

(Hun synger)

1.

De ord der lød,
da han var død,
var hentet fra en cowboy-film-replik.
For præsidenten sagde: we got him.
Det var en rigtig præriehævn, de fik.

2.

Det kampen gjaldt,
var frem for alt
at slås for demokratiske værdier.
Men det blev hurtigt glemt. They shot him
og sked på retssamfundets garantier.

3.

Den nat de kom
og uden dom
skød manden ned på stedet, hver han stod,
og ingen lov blev holdt - No not him -
da kvaltes vores retsmoral i blod.

(Talt:)

Så må det være din tur. *(Hun tager de resterende papirer.)* Der er to tilbage. *(Hun holder dem bag ryggen.)* Nu kan du vælge.

BIRTE

Uden at vide, hvad jeg får?

LAURA

Sådan er livet. Det frie valg er en illusion.

BIRTE

Jeg valgte sgu da selv den røde. - Kom så igen.

LAURA

Okay. *(Hun holder arkene frem, men med bagsiden vendt mod Birte.)* Der er bitterhed i den ene og ukuelighed i den anden. Hvad vil du helst have?

BIRTE

Den med ukueligheden tiltaler mig selvfølgelig mest. På den anden side er det jo synd for dig, hvis du skal fortsætte med at være bitter.

LAURA

Altså?

BIRTE

Det er sgu svært.

LAURA

Hvad sagde jeg? Det frie valg er en illusion.

BIRTE

Nu er det vist dig, der er dyb.

LAURA

Du får slet ikke lov at vælge. Jeg tager den her. Så kan du få den anden.

BIRTE

Det frie valg *var* altså en illusion.

LAURA

Det sagde jeg jo. - Sådan er det, selv om folk kun vil tro det modsatte. Men du kan få lov at gætte. Hvis jeg nu fortæller dig, at det var en, han sendte ind til en konkurrence, som stod i Politiken? Niels Viggo Bentzon havde lavet musikken til en folkelig sang, og så skulle man skrive teksten?

BIRTE

Nåh den. Den blev vundet af en, der havde skrevet en sang om en gammel gråhåret pensionist, der gik og forberedte sig til et eller andet - ... hvad forbereder pensionister sig egentlig til?

LAURA

Det giver vel sig selv.

BIRTE

? ... Du mener -

LAURA

De har ikke noget valg, vel?

BIRTE

Det burde være dig, der sang den beske. Det ligger ret naturligt for dig.

LAURA

Jeg har valgt. (*Hun giver sangen til Birte.*) Værsgo.

BIRTE

Jeg besøgte Kaj den dag vinderteksten stod i Politiken. Han havde lige lavet en ny melodi. Den er ikke så raffineret som Niels Viggos, sagde han. Men fødderne passer. Så sang vi den igennem et par gange. Men hvor kan den bruges? sagde han. Hvem fanden kan lokke folk ind til sådan en væmmelig tekst. (*Hun synger:*)

1.

Danmark, du var dit og mit
engang.

Husker du, min ven, hvor tit
vi sang:

'Få har lidt for meget, færre lidt for lidt?'

Men nu har Grundtvigs ord det skidt.

Hans moralske målestok
er slidt.

Alle og enhver har nok
i sit.

Tanken om at hvis vi løftede i flok?

Hold kæft - vi ville gå amok.

2.

Arbejd ikke uden at
det' sort.

Få en anpart, snyd i skat,
flyt bort.

Grundtvigs gamle smukke ord har vi forladt
for hvem har lyst til den slags pjat.

Tøm et selskab eller fler,
tag fat.

Gå på børsen. Spekuler.

Slå plat.

Dem på bistand? Og de arbejdsløse skvat?

Hold kæft - det' bare dybt godnat.

3.

Når du ser en pensionist:
vær stærk.

Han er dyr og har det trist,
så kværk.

Han er kun en urentabel egoist.

Ryd op i dem, så vi til sidst

får et Danmark der er sundt
og godt.
Selv om det måske gør ondt
så skrot
hele det der gamle nytteløse bundt.
Hold kæft, det her skal løbe rundt.

4.

Så' der lige én ting mer'.
Hør her:
De der sorte de bli'r fler'
og fler'.
Alle lukker øjnene for det, der sker.
Hvad fanden skal de egn'lig her?

(Hun holder op med at synge. LAURA ser forundret på hende.) Jeg har ikke lyst til at synge resten. - I virkeligheden handler den ikke om svindel og bedrag og fremmedarbejdere. Den handler om afmagt. Kajs afmagt. Din og min. *(Laura nikker.)* Afmagt er lammende.

LAURA

Jeg talte med Kaj engang, det må have været et par år efter at Berlinmuren faldt. Vi talte om alt det, der var sket siden da. Der er også faldet en mur i Danmark, sagde han. *(Hun peger på panden.)* Her inde.

BIRTE

Hvad mente han med det?

LAURA

Muren, sagde han - den delte Europa i to dele. På vores side, der dyrkede vi kapitalismen og individets frihed. På den anden side, der havde de den store utopi om fællesskabet. To forskellige ideer, der holdt hinanden i skak. Så faldt jerntæppet. På vores side blomstrede det hele endnu mere op. Friheden, egoismen, kapitalismen. Ovre på den anden side forsvandt utopien sporløst. Den efterlod bare et tomt hul.

BIRTE

Og hvad så?

LAURA *(peger på hovedet)*

Det er det samme, der er sket herinde, sagde Kaj. I den ene side er vi nogle forbandede egoister, der bare tænker på at rage til sig. I den anden ved vi godt, at vi har brug for fællesskabet. Før i tiden var der balance mellem de to. Nogenlunde i hvert fald. Nu er der bare et stort sort hul i den forkerte side.

BIRTE

Nul fællesskab?

LAURA.

Nej.

BIRTE

Du skulle altså have været i rødt.

LAURA

Det var Kaj, der sagde det, og jeg synes godt du kunne tage det alvorligt.

BIRTE

Jeg tager det alvorligt.

LAURA

Gør du?

BIRTE

Jeg er i rødt, ikke? - Og så synes jeg i øvrigt, du skal lade den der få det sidste ord.

LAURA

Har du gættet det?

BIRTE

Det her var bitterheden. Og det der ukueligheden - var det ikke sådan, du sagde? - Så er det sangen om den sidste socialist.

LAURA (*nikker og synger*)

1.

Han tilhører jo den fortabte generation

der tænkte rødt

og tro'de på socialismen.

Han planlagde den verdensomspændende revolution

og drømte sødt:

gør kål på kapitalismen.

Men nu står det klart for os alle

at det system måtte falde

vi fryder os over fallitten i øst og muren der faldt med et brag.

Nu møder han hånlige blikke.

Vi griner: det lykkedes ikke.

Drømmen om socialismen er gået til bunds som et rottefyldt vrag.

2.

At manden er ramt af en frygtelig frustration

det' helt bestemt

han må virkelig føle sig truffet.

Vi ser ham jo nok synke sammen i desperation

slemmt beklemt

angrende, skamfuld og skuffet.

Men sådan går det skam ikke.

Skuffelsen den la'r han ligge.

Han ser sig omkring: der er stadigvæk brug for en mand, der har drømmen intakt.

For sådan som samfundet virker

er der alt for meget, der knirker.

Det' faktisk nødvendigt at ændre det hele fra bunden af - så er det sagt.

3.

Så naturligvis vil han da ha' den revolution.

Det' ikke nemt

det var nemmere helt at la' være.

Men selv om det ligner en håbløs operation
har han bestemt
at nu må han selv ta' affære.
For at få ændret systemet
så må han løse problemet:
Fem og en halv million egoister skal skifte moral i en fart.
Han sigter mod no'et der forener
jeg tror det er noget med gener,
han arbejder på at få frembragt den ny solidariske menneskeart.
(Talt:) Tjah, det var så det. Kajs lille kulturarv til os to. Og verden.

SLUT

Her følger noderne til sangene.

Tak til Chaplin

Tekst og musik:
Kaj Himmelstrup

The musical score is written in 4/4 time with a key signature of two flats (Bb and Eb). It consists of four staves of music. The lyrics are written below the notes. Chords are indicated above the staff lines.

En bow - ler og en stok er mer' end vå - ben nok, når

Chap - lins va - ga - bond skal slås med li - vet. Hvad

ser vi af hans spil, at kun - sten fø - rer til? En

tro på at det go - des sejr er gi - vet?

2
Når filmen er forbi
og døren smækker i
og verden får de vante dimensioner.
Så må man indse at
en stok og bowlerhat
kan aldrig føre til revolutioner.

3.
For kunsten er så rar
den er en drøm vi har
om blomster der hvor Chaplins fod har vandret.
Den er en illusion
der ikke truer no'en.
Den efterlader verden uforandret.

Tekt og musik:
Kaj Himmelstrup

Langsom blues

The musical score is written in treble clef with a key signature of three sharps (F#, C#, G#) and a 4/4 time signature. The tempo is marked 'Langsom blues'. The score consists of five systems of music, each with a vocal line and a piano accompaniment line. The lyrics are: 'Det bruser i luften de store fugle er på træk. Det bruser i luften de store fugle er på træk. De letter fra stranden om lidt er de væk.' The chords are E, E7, A7, B7, and E.

2.
Og mændene bygger på fuglenes strand.
Og mændene bygger på fuglenes strand.
En bygning, der rækker til hovmodets rand.

3
Besat af en drøm om hvad mennesket kan.
Besat af en drøm om hvad mennesket kan.
De vil spalte naturen på fuglenes stramde.

4.
Det bruser i luften, naturens kræfter bli'r delt.
Det bruser i luften, naturens kræfter bli'r delt.
Mændene tror, de behersker den helt.

5.
Det bruser i luften, man kan ingenting se.
Det bruser i luften, man kan ingenting se.
Døden falder langsomt og lydløst som sne.

6.
Det bruser i luften af store vingeslag.
Det bruser i luften af store vingeslag.
Der bli'r mørkt overalt på den lyse dag.

7.
Se englene kredser højt over fuglenes strand.
Se englene kredser højt over fuglenes strand.
Hvirvler aske til vejrs fra den sidste brand.

Ode til aberne

Kaj Himmelstrup

A - ber - ne har det a - be - skønt, det er da gan - ske
Kær - lig - hed er som en hånd - fuld frø, det må du al - drig

gi - vet. De æ - der ba - na - ner og par - rer sig kønt, de
glem - me. Nej dem skal du gav - mildt gå rundt og strø,

valg - te det bed - ste ved li - vet. De und - væ - rer men - ne - skets
dem må du ik - ke gem - me. For vi skal strø mas - ser af

in - tel - li - gens og kla - rer sig med e - ro - tik - ken.
kær - lig - hed på bar - net og kvin - den og man - den.

Hvad går de e - gent - lig glip af i - mens? Men - ne - skets bøvl med tek -
Kær - lig - hed er der det sær - li - ge ved: jo me - re vi strør på hin -

nik - ken. Mil - jø - svi - ne - ri og fa - brik - ker, der lug - ter, en
an - den jo mer' vil den gro og jo mer' bli'r der af den, lad

A^{b6}
E^bdim
A^{b6}
E^bdim
E^b
Fm

løbsk in - du - stri med for - ker - te pro - duk - ter, ka - no - ner og krudt og in -
 vær' med at tro, at vi ik - ke vil ha' den, vi fø - ler et sug, hvis den

Cdim
E^b
E^b
Fm
Cdim
B^{b7}

fa - me ra - ket - ter, pil - ler og sprut og søvn - lø - se næt - ter.
 slet ik - ke er der. Al - le har brug for gav - mil - de hjer - ter.

E^b
3
Gdim
Fm
Cdim
E^b
3
E^bdim

A - ber - ne har det a - be - skønt, de valg - te det væ - sent
 Kær - lig - hed gror nå den bli'r brugt af mød - re så - vel som

Fm
B^{b7}
E^b
3
Gdim
3
Fm
Cdim

- li - ge. Grot - ten er å - ben, kom her og grynt,
 fæd - re. Del den, så vok - ser den, det' da smukt og

E^b
3
A^{b7}
3
B^{b7}
E^b

dreng fin - der sam - men med pi - ge
 ver - den bli'r fa - ne - me bed - re.

Farvel til kulturen, foråret 1976

Tekst og musik:
Kaj Himmelstrup

Guld - al - der - kun - sten bli'r al - tid nævnt som blom - sten af dansk kul -
Op - lys - nings - ti - dens re - ge - rin - ger var op - tændt af den i -

tur. Man glem - mer den og - så var frug - ten af en
de at fol - ket sku' bi - brin - ges viden og kunst og

æ - n - dret po - litisk struk - tur. ske. Man
de fik det til at

vid - ste på hø - je - ste sted at bør - ne - ne må tæn - kes
med. Kon - gen gav sko - len be - sked: bryd

alt det be - stå - en - de ned, vi drop - per den gam - le mo -
del med al - le dens kun - sti - ge skel. Lad

hjer - nen gå hånd i hånd med krop og kul - tur og ånd.

Menneskets helhed blev skolens sag,
en fremsynet tankegang.
Til alle de kundskabsmæssige fag
kom kunst og musik og sang.
Det varede lige til 76
da harmonien blev brudt
Nutidens åndløse ånd kom på tværs.
Kunsten i skolen var slut.

Fravalgt af børnene selv.
Tiden er kommerciel.
Ingen politisk protest.
Hold på den rigtige hest.
Sådan er drømmene endt.
Ingen på Borgen er tændt.
Hvem brænder for kunsten i dag?
Hold kæft, det er ikke min sag.

Tak til Esbjerg

Tekst og musik:
Kaj Himmelstrup

Calypso

Nord - fra og langs det sor - te vand og so-len skråt som en kniv ned i

Es - bjerg havn. Hvor - fra skal mon en tænk-som mand få ud-sigt

o - ver sit liv og gi' det navn? Skridt ef - ter skridt hav-nen hel - lig - dags - tom ly - set

skæ - ren - de hvidt sig mig hvor - fra jeg kom. Hvor går jeg hen og hvem

er jeg i dag. Jeg spør' i - gen og i - gen, hvor kom - mer sva - ret mon fra?

Fremad
og langs den lange kaj
hvor gadeskiltene står
og gi'r ren besked.
Hjemad
følg du den slagne vej
lad vær' og spørg hvor den går
det' noet du ved.
Navn til dit liv
kan du finde på vejen
Der står et tydeligt skilt
der - med navnet på kajen.
Græd eller grin
men det passer på dig.
Ironien er fin
der står Rødspættekaj.

Der får
du med et enkelt ord
fortalt at du er en mand
der er flad og klemt.
Der står:
Du sætter ingen spor
dit liv er skrevet i vand
og du bli'r glemt.
Rødspættekaj
er et signalement
der passer både på dig
og dit engagement.
Kort og komplet
en præcis etiket
der rammer lige i plet
slet og ret.

De visne blade

Tekst og musik:
Kaj Himmelstrup

The musical score is written in G major, 4/4 time. It consists of three staves of music with lyrics underneath. The first staff has a treble clef and a key signature of one flat (F major). The second and third staves have a treble clef and a key signature of one flat (F major). The lyrics are: "De vis - ne bla - de blæ - ser sam - men i en krog. Vin - den læg - ger sig og reg - nen fal - der blødt. Nu står jeg her og be' r for - gæ - ves om et sprog. Det gam - le som jeg tal - te før er dødt." The chords are: Dm, Am, Dm, Gm, A7, Gm, Dm, A7, Gm, Dm, Am, Dm.

De vis - ne bla - de blæ - ser sam - men i en krog. Vin - den
læg - ger sig og reg - nen fal - der blødt. Nu står jeg her og be' r for - gæ - ves om et
sprog. Det gam - le som jeg tal - te før er dødt.

De visne blade blæser sammen i en krog.
Vinden lægger sig og regnen falder blødt.
Nu står jeg her og be'r forgæves om et sprog.
Det gamle som jeg talte før er dødt.

Jeg åbner munden men der kommer ingen
ord.
vinden tog dig du er pludselig blæst bort.
Nu står jeg her og føler kun den kolde jord.
Hvorfor har efteråret ramt så hårdt?

Den varme lykke kræver nu sin kolde pris.
Det bli'r aldrig nogensinde forår mer'.
Nu står jeg her og tanken fylder mig med is
mens blæsten hånligt rejser sig og ler.

Bruge

Tekst og musik:
Kaj Himmelstrup

C Am Dm G⁷ C Am
Bru - ge. Nej man skal ik - ke bru - ge

Dm G⁷ C Am Dm G⁷
nej man skal tvært i - mod bru - ge al - le al - le ting i - gen i

C Am Dm G⁷ Fine C⁷
gen. Vi syn's det' for - kert at

F⁷ A⁷ D⁷ D⁷(b⁹)
smi - de væk, kas - se - re, skif - te ud og ka - ste bort og kø - be

G F Em G⁷ D.C. al Fine
nyt, for man skal ik - ke ba - re

Til min alt for unge datters fyr

Latinamer. rytme

Tekst og musik
Kaj Himmelstrup

The musical score is written in 4/4 time with a Latin American rhythm. It consists of three staves of music in treble clef. The first staff has a Cmaj7 chord above it and lyrics: "Stem-men er grov som en brak-mark med sten. Al - le de ord som han". The second staff has a Dm7(b5) chord above it and lyrics: "si - ger til en star-ter med ski -de og slut-ter konstant med et be -". The third staff has a Cmaj7 chord above it and lyrics: "svær- gen - de ik'.".

1.
Stemmen er grov som en brakmark med sten
alle de ord som han siger til en
starter med skide
og slutter konstant med et besværgende ik'?

2
Han fylder min stue med storsnudet støj
larmende uro og stinkende røg
han la'r mig vide
han ikke bemærker mit bebrejdende blik.

3
Så går de ind bag den lukkede dør
stilheden blir større end støjen var før
og i mit ho'de
gungrer turneringsdystens riddere tungt.

4
Bryder en lanse mod grim jalousi
kampen mod angsten er aldrig forbi
jeg ønsker du tro'de
jeg sagde du sku' elske ham mens livet er
ungt.

Ode til prærien

Kaj Himmelstrup

I skal få en sang om den-gang jeg var barn, om hvor -
Mi - ne sko - le - ti - mer de var stort set spildt, det de

dan jeg vok - sed' op og blev er - far'n. Jeg blev
lær - te mig var tå - be - ligt og vildt. Alt det

hær - det af et liv i sol og blæst på den
væ - sent - li - ge, vil - je, drøm og og sind gav det

sto - re ø - de præ - ri - e i vest. Det er
fri - e liv på præ - ri - en mig ind. Det er

der jeg har lært at for - stå, hvad det
der jeg har lært hvad jeg kan, det er

er, der får et hjer - te til at slå: vild na -
der jeg vok - sed' op og blev til mand. Det var

tur og dyr og å - ben ild og jord, sol og
der og jeg for al - ben vor for - jord, stod der er

regn og tav - se mænd, der hol - der ord.
vis - se ting - en mand må gå i - mod.

Sangen om de tre generationer

Tekst og musik:
Kaj Himmelstrup

The musical score is written in 6/8 time and consists of eight staves of music. Each staff contains a line of lyrics with chord symbols (C, G7, F, D7) placed below the notes. The lyrics describe the life of a man from birth to old age, highlighting his struggles and the impact of social and political changes.

Bed-ste-far fød-tes på Nør-re-bro hvor le-je-ka-ser-ner-ne står. Han
sled si-ne la-se-de bar-ne-sko i tran-ge og fat-ti-ge kår. Og
da han som tolv-å-rig ar-bejds-dreng gik ind ad fa-brik-kens port
vid-ste han skæb-nen er af-gjort og streng og li-vet en køn om-gang lort. Men
mø-det med mæn-de-nes ku-e-de ånd tænd-te en ul-mæn-de gnist. Han
så man ku' spræn-ge de snæ-ren-de bånd og så blev han so-ci-a-list. Han
tal-te den mis-brug-te ar-bej-ders sag og slo-ges med dumt po-li-ti. Han
stred så at ar-bej-der-klas-sen en dag ku' ska-be sit e-get par-ti.

I husker hvad der hændte

Tekst og musik:
Kaj Himmelstrup

Vers 1, 2 og 4:

I hu - sker hvad der hænd - te i syt - ten ni og firs? Det
fran - ske folk fik væl - tet kon - gens bræt - spil. I
ved hvor - dan det end - te. De vil - le ik - ke gi'os det
sam - fund som en - hver af os har ret til. Den - vandt den. Vi
stif - te - de par - ti - er vi af - holdt fri - e valg vi
tro' - de fol - ke - sty - ret kun - ne sty - re. Men
nu er de vær - di - er for længst sat ud til salg og
sandt at si - ge er de ik - ke dy - re.

Ode om mordet på Osama bin Laden

Kaj Himmelstrup

A A#dim Bm E7

De ord, der lød, da han var død, var
Det, kam - pen gjaldt, var frem for alt at
Den nat de kom og u - den dom skød

Bm7 Cdim A

slet og ret en cow - boy - film - re - plik. For præ - si -
slås for de - mo - kra - ti - ske vær - dier, men det blev
man - den ned på ste - det hvor han stod og in - gen

A A7 Bm Cdim

den - ten sagde: We got him. Det
hur - tigt glemt, they shot him, og
lov blev holdt no not him da

E7 A

var en rig - tig we - stern - hævn, de fik.
sked på rets - sam - fun - dets ga - ran - tier.
kval - tes vo - res rets - mo - ral i blod.

Danmark du var dit og mit engang

Tekst og musik:
Per Skævert

The musical score is written in treble clef, 2/4 time, with a key signature of two sharps (D major). It consists of four staves of music with lyrics underneath. Chord symbols are placed above the notes. The lyrics are: Dan - mark Grundt - vigs du var ord er dit er rig - tig - nok og mit en - gang. lidt slidt. Hu - sker Al - le du min ven hvor tit vi sang: Få har lidt for me - get og en - hver har nok i sit. Tan - ken om at hvis vi fær - re lidt for lidt? Jo jo vi hav - de bragt det løf - te - de i flok? Hold kæft, vi vidt. vil - le gå a - mok.

2.
Arbejd ikke uden at det' sort.
Få en anpart, snyd i skat, flyt bort.
Her bli'r dit gåpåmod nemlig tromlet fladt
og staten sætter dig sgu mat.
Tøm et selskab eller fler, vær glat.
Gå på Børsen, spekuler, slå plat.
Dem på bistand og de arbejdsløse skvat?
Hold kæft, det' bare dybt godnat.

3.
Når du ser en pensionist: vær stærk.
Han er dyr og har det trist, så kværk.
Han er kun en urentabel egoist.
Ryd op i dem så vi til sidst
får et Danmark der er sundt og godt.
Selv om det måske går ondt, så skrot
hele det der gamle nytteløse bundt.
Hold kæft, det her skal løbe rundt.

4.
Der er lige én ting mer' - hør her.
De der mørke de bli'r fler og fler.
Danmark lukker øjnene for det der sker
Hvad fanden skal de egn'lig her?
De begår jo røverier - en bloc,
voldta'r alle vores pi'er - i flok.
Send dem hjem til deres gamle kolonier
Det er vi mange her der si'er.

Oden om den sidste socialist

Kaj Himmelstrup

C Cdim C E7
Han til - hø - rer jo den for - tab - te ge - ne - ra - tion der

A7 Dm C Cdim
tænk - te rødt og tro' - de på so - ci - a - lis - men. Han

C Cdim C E7
plan - lagde den ver - dens - om - spæn - den - de re - vo - lu - tion og

A7 Dm C F7 C
drøm - te sødt: gør kål på ka - pi - ta - lis - men. Men

F 3 3 Fm C 3 3 Cdim
det stod da klart for os al - le, at det der sy - stem måt - te fal - de og

Dm 3 3 C Dm G7
snart ef - ter kom så fal - lit - ten i øst og mu - ren der faldt med et brag. Vi

F 3 3 Fm C 3 3 Cdim
send - te ham hån - li - ge blik - ke og fri - ste: det lyk - ke - des ik - ke.

Dm 3 3 C Dm G7 C
Drøm - men om so - ci - a - lis - men var gå - et til bunds som et rot - te - fyldt vag.